



GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

Nem állapítható meg, hogy az MTI visszaél-e erőfölényével

A hírügynökségi piacon vannak olyan szereplők, amelyekkel szemben erőfölényes helyzetben lehet a Magyar Távirati Iroda Zrt., ám azt nem lehet egyértelműen bizonyítani, hogy a társaság visszaélne ezzel a helyzetével – áll a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) végzésében. Erre hivatkozva a versenyhatóság a vállalkozással szemben folytatott eljárását végzéssel lezárta.

A GVH azért indított eljárást a Magyar Távirati Iroda Zrt.-vel (MTI) szemben, mert a gyanú szerint a vállalkozás árai nem tükrözik a szolgáltatások tényleges költségeit, azaz kizorító árakkal akadályozza versenytársai piaci tevékenységét. Figyelemmel arra, hogy 2004-ben jelent meg a piacon az MTI legnagyobb hazai versenytársa, a Független Hírügynökség, a vizsgálat a 2004 és 2008 közötti időszakra terjedt ki. Az MTI magatartásnak ettől az időponttól lehetett hatása a piacra.

Az MTI központi költségvetési szervként látja el a Magyar Köztársaság nemzeti hír, fotó és cikkügynökségének feladatait. A vizsgálat szerint szolgáltatásainak nagy része közszolgáltatásnak tekinthető, ám a szolgáltatások jelentős része piaci alapon is elérhető, azokat más hírügynökségi szolgáltatók is nyújtják. Szolgáltatási csomagjainak részét képezik a „közszolgálati” tartalmak is, azaz árbevétele származik ezekből is. Az MTI-t közszolgálati tevékenységéért a Tulajdonosi Tanácsadó Testület (TTT) által jóváhagyott díjszabás szerint megállapított díjazás vagy költségtérítés illeti meg.

A GVH szerint az MTI tevékenysége piaci magatartásnak minősül, függetlenül attól, hogy közszolgálati feladatokkal rendelkezik. Bevételeinek egy részét ugyanis olyan szolgáltatásokért kapja, amelyeket más, tisztán kereskedelmi alapon működő hírügynökségek is nyújtanak. Ráadásul az árak meghatározását illetően az MTI nagyfokú döntési szabadsággal rendelkezett a vizsgált időszakban, amely ugyancsak alátámasztja azt, hogy a vállalkozás magatartása piaci magatartásnak minősül.

Az érintett piac a GVH szerint a hírügynökségi szolgáltatások piaca, amelyen számos vállalkozás található. Egyre jellemzőbb az a tendencia, hogy hírügynökségi tevékenységet végeznek maguk a médiapiaci szereplők is (beleérve a televíziókat, az írott sajtó szerkesztősegeit, valamint az internetes hírportál szolgáltatókat). Valamely médium önálló hírszolgáltatása azonban esetlegessége miatt nem tekinthető a hírügynökségi szolgáltatások helyettesítőjének. A hírügynökségi szolgáltatások piacán a legjelentősebb szereplő az MTI, de vannak versenytársai is (Független Hírügynökség, Havaria Press, külföldi hírügynökségek stb.). Más hírügynökségek piaci megjelenése előtt nincsenek jelentős jogi vagy pénzügyi belépési korlátok. A keresleti oldalon két vevői csoport található. Az információközlő média szereplői, akik általában csomagban, éves vagy hosszabb lejáratú szerződések alapján vesznek igénybe hírügynökségi szolgáltatásokat. A másik csoport az egyéni és üzleti felhasználók, akiknek az alaptevékenysége nem kapcsolódik a médiához, s akik nem továbbközlési céllal vesznek igénybe a hírügynökségi szolgáltatásokat.

A GVH megállapítása szerint az MTI a hírügynökségi szolgáltatások részpiacainak döntő többségén jelen van. Gyakorlatilag csak a bulvárhírek terén rendelkezik gyenge pozíciókkal, illetve nem nyújt mozgóképi híreket. Ettől eltekintve az MTI az egyedüli országos, teljes körű hírügynökségi szolgáltató a hazai hírügynökségi szolgáltatások piacán. Azon megrendelők számára, amelyek széles területen támasztanak keresletet a hírügynökségi szolgáltatások iránt, gyakorlatilag megkerülhetetlen szereplője a piacnak (pl. országos napilapok, nagyobb internetes hírportálok). Mindazonáltal számos kisebb médiapiaci szereplő és a hírügynökségi szolgáltatások piacának kínálati oldalán jelen lévő szereplők egy része úgy nyilatkozott, hogy az MTI szolgáltatásai helyettesíthetők más szolgáltatók megkeresésével. A piaci szereplők közül sokan voltak azon az állásponton, hogy az MTI nem tudja magát függetleníteni a piaci folyamatoktól, figyelemmel kell lennie versenytársainak és üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására is. Ezt az állítást támasztja alá az elmúlt években megjelent hírügynökségek MTI-vel szembeni folyamatos térnyerése, és a vállalkozás piaci bevételeinek folyamatos csökkenése is.

A vizsgálat legfontosabb kérdése így az volt, vajon visszaél-e az MTI esetleges piaci erőfölényével? A túlzottan alacsony ár kétségkívül alkalmas lehet az érintett piacon még jelen nem lévő vállalkozások piacra lépésének akadályozására, illetve az érintett piacon már tevékenykedő vállalkozások piaci helyzetének nehezítésére. A jogellenes kiszorító ár egyik ismérve, hogy az azt érvényesítő vállalkozás számára veszteséget eredményez. Annak megítélésénél, hogy az eladási ár veszteséget eredményezően túlzottan alacsony-e, a költségekből kell kiindulni. A hazai versenyjogi gyakorlat abból indul ki, hogy az adott árunak az előállított mennyiségtől függően változó költségei (pl. a felhasznált anyagok költségei) alatti ára mindenképpen veszteséget eredményez, ezért az igen nagy valószínűséggel túlzottan alacsonynak tekinthető.

A GVH által beszerzett információk alapján az egyes szolgáltatások (illetve szolgáltatáscsomagok) árai és az átlagos elkerülhető költségei között nem volt kimutatható kapcsolat. Ennek számos ésszerű oka lehet. A hírügynökségi szolgáltatások alapja az egyedi hírek előállítása. Például a napi híryanag-szolgáltatás számos egyedi hírből áll össze. Az elkerülhető költségek számítása során azt kellene számszerűsíteni, hogy az adott szolgáltatás nyújtásának felfüggesztése esetén mely költségek nem merülnének fel az MTI-nél. Számszerűsíteni kellene tehát, hogy melyek a csak és kizárólag a napi híryanag-szolgáltatás előállításához kapcsolódó költségek (humán erőforrás költsége, műsorgyártás költsége, anyagköltségek stb.). Ilyen jellegű, egyes szolgáltatásokhoz kapcsolódó, megbízható kimutatásokkal az MTI nem rendelkezik.

2006-tól kezdődően az MTI a szolgáltatások felhasználói jogosultsága (megjelentetés és saját tájékoztatás) alapján alakította ki az árkatagóriákat. Ráadásul a médiaügyfeleket is tovább csoportosította különböző (objektívnek tekinthető) mérőszámok alkalmazásával. Ezzel az MTI a hasonló profillal rendelkező megrendelőknek is különböző díjakat számít(hat)ott fel gyakorlatilag azonos szolgáltatások nyújtásáért. Például a nyomtatott sajtónál a Magyar Terjesztés-ellenőrző Szövetség által nyilvántartott nettó nyomtatott példány alapján kerültek kialakításra a mérőszámok, amelyek egyébként is csak egy ajánlott árat határoztak meg, és a végső árak egyedileg kerültek kialakításra az MTI és a keresleti oldal egyes szereplőinek tárgyalásai során.

Sem a szolgáltatások átlagos elkerülhető költségei, sem a szolgáltatások átlagos árai nem voltak egyértelműen megállapíthatóak. A vizsgálat ez alapján arra jutott, hogy a visszaélésszerű magatartás a rendelkezésre álló adatok alapján nem bizonyítható és az eljárás folytatásától sem várható eredmény. Az eljárás folytatását a közérdek sem indokolta, hiszen szükséges lenne annak vizsgálata, hogy az eljárás alá vont költségvetési támogatása

összhangban van-e a költségvetési támogatások folyósítására és azok számviteli elszámolására vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel. Egyrészt, ha a támogatás felhasználhatósága és számviteli elszámolása világosabb kereteket kap, azaz a támogatás a közszolgálati feladatokhoz tételesen lesz köthető, akkor az eljárás indításakor észlelt probléma is megszűnik. Másrészt, a támogatási és elszámolási viszonyok tisztázása nélkül a GVH nem tudja megítélni azt sem, hogy a költségvetési támogatásból származó források mennyiben köthetők a feltételezett kizorító magatartásból fakadó esetleges veszteségek jelenlegi finanszírozásához, illetve ezek elégségesek lesznek-e az esetleges kizorítás után a korábbi veszteségek kompenzálásához.

Az állami támogatások jogszerűségének vizsgálata azonban nem tartozik a GVH hatáskörébe, az az Európai Bizottság vagy közvetlenül a tagállami bíróságok hatáskörébe tartozik. Ugyanakkor a vizsgálat során egyértelművé vált, hogy az MTI-nek nyújtott költségvetési támogatás jelen formájában versenytorzító hatású lehet. A versenytorzító hatás abból származhat, hogy jelenleg nincs pontosan meghatározva, hogy a nyújtott támogatás hogyan, mely tevékenységek ellátása során kerül felhasználásra, így a vállalkozás piaci jellegű tevékenységeinek keresztfinanszírozására is alkalmas lehet. Nem vitatott, hogy a közszolgálati feladatok ellátásához szükséges lehet az MTI közszolgálati tevékenységének állami támogatása. A társaság tevékenységét szabályozó törvény azonban csak abból indul ki, hogy alkotmányos követelmény legalább egy országos közszolgálati hírügynökség fenntartása, s nincs tekintettel arra, hogy új társaságok megjelenésével a törvény rendelkezései a piaci verseny fejlődésére káros hatással lehetnek. A GVH emiatt felhívja az Országgyűlést, mint az MTI feletti tulajdonosi jogok gyakorlóját arra, hogy a releváns jogszabályi környezettel hozza összhangba az MTI-nek nyújtott költségvetési támogatás folyósítását és a szolgáltatások belső számviteli elszámolásának rendjét.

Figyelemmel a fentiekre a GVH Hálózatos Ágazatok Irodája az MTI-vel szembeni vizsgálatot végzéssel megszüntette. E végzésével szemben a neve elhallgatását kérő bejelentő jogorvoslati kérelmet nyújtott be a Versenytanácsához, kérve, hogy a GVH hozzon határozatot az ügyben. A Versenytanács végzésében jelezte, egyetért azzal, nem indokolt annak további vizsgálata, hogy megállapítható-e az MTI gazdasági erőfölényes helyzete vagy sem, mivel a visszaélésszerűség a rendelkezésre álló adatok alapján nem nyert bizonyítást, s az eljárás folytatásától sem várható eredmény. Az árazási kérdések esetleges további vizsgálata feltételezná az állami támogatások jogszerűségének megítélését is, amely nem tartozik a GVH hatáskörébe.

Az ügy hivatali nyilvántartási száma: **Vj-112/2008**.

Budapest, 2010. április 8.

Gazdasági Versenyhivatal
Kommunikációs Csoport

További információ:

Mihálovits András

Gazdasági Versenyhivatal

cím: 1054 Budapest, V. ker. Alkotmány u.5.

levél: 1245 Budapest, 5. Pf. 1036

tel: +36-30 618-6618

email: Mihalovits.Andras@gvh.hu

<http://www.gvh.hu>